

Lied van de week:

Wij zijn geen onderdanen

Het Moorsoldatenlied

(muziek: Rudi Goguel; tekst en bewerking: Carlos Desoete)

[Wij zijn geen onderdanen.](#)
[Solied - CD Ayubowan 1999](#)

partituur 4-stemmig

muziek per stem: klik op de foto's

Het Moorsoldatenlied, ook wel Börgermoorlied of Moorlied, is een lied dat in de zomer van 1933 door gevangenen van [kamp Börgermoor](#) is geschreven.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar ook daarna, stond het lied symbool voor het verzet tegen de overheerser.

gedenksteen met tekst van het lied in kamp Börgermoor

In Börgermoor in Emsland, dicht bij de Nederlandse grens, werden onder meer politieke tegenstanders van het naziregime, Jehova's getuigen en homoseksuelen gevangengezet. Met eenvoudig gereedschap, zoals een spade, moest men in het veen (Duits: Moor) kanalen graven en ontginningswerkzaamheden verrichten.

Om de lange werkdagen wat te verlichten zong men liederen die soms zelf gemaakt werden. **Mijnwerker Hans Esser en acteur Wolfgang Langhoff** waren verantwoordelijk voor de tekst van het lied over de dwangarbeid in het veen, terwijl **Rudi Goguel** de melodie schreef.

Het lied sprak de gevangenen direct aan omdat het hun gezamenlijk lot beschreef en de hoop op een toekomst in vrijheid bezong.

Op **28 augustus 1933** tijdens een ontspanningsavond voor en door gevangenen genaamd "Zirkus Konzentrazani" (Circus concentratiekamp) **werd het lied voor het eerst gezongen**. Twee dagen later werd het door de kampleiding verboden.

Rudi Goguel's getuigde: "De zestien zangers marcheerden met spades over de schouders van hun groene gevangenisuniformen. Ik leidde de mars, in blauwe overall, met de steel van een gebroken spade als dirigeerstokje. We zongen en tegen het einde van het tweede couplet zongen bijna alle duizenden gevangenen mee met het refrein. Met elk couplet werd het koor krachtiger en tegen het einde zongen ook de SS'ers mee, kennelijk omdat ook zij zichzelf "veenstadsoldaten" vonden. Op het einde ramden de zestien zangers hun schoppen in de grond en marcheerden de arena uit; hun schoppen achterlatend, die nu, uit het veen stekend, kruisen waren geworden."

[Wolfgang Langhoff](#) werd in 1934 vrijgelaten. Hij vluchtte naar Zwitserland. In 1935 publiceerde hij 'De veensoldaten', zijn autobiografische verslag van die periode. In 1935 werd het lied door [Hanns Eisler](#), een componist en vriend van Bertold Brecht, bewerkt.

Het Moorsoldatenlied werd **internationaal bekend** via de Internationale Brigades tijdens de Spaanse Burgeroorlog.

bron: Wikipedia

Hannes Wader-Die Moorsoldaten - UMG (namens Universal Records)

Het lied werd in verschillende talen gebracht.
o.a Dirk Van Esbroeck vertaalde het voor Rum.

[De Moorsoldaten · Rum Master Serie © 1975 Universal Music Belgium](#)

Er bestaat ook een Engels versie van: [The peat bog Soldiers](#), o.a. door Paul Robeson ,
een Amerikaanse atleet, activist, zanger en acteur.

[The peat bog soldiers - Paul Robeson: Songs of Struggle and Love](#)

Meer recent is de versie van The Dubliners:

[Peat Bog Soldiers - The Collection](#)